

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Att skatta det svenska

Östman, Ann-Catrin

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 01/01/2019

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Östman, A.-C. (2019). Att skatta det svenska. *Hufvudstadsbladet*, (9.11.2019), –. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201147447>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Att skatta det svenska

Vilket skolämne är det viktigaste? När jag för länge sedan sökte in till historieläraryrket ställdes den frågan till mig. Det första svaret levererades snabbt: modersmål. Och hur – så vill jag minnas att följdfrågan löd – skulle du som historielärare uppmärksamma Svenska dagen i undervisningen? Då blev jag svaret skyldig. Det torde ha gått upp för den panel som bedömde sökandena att detta historikerfrö bara hade en vag uppfattning om just den traditionens historia och betydelse.

I de trakter där jag växte upp var svenskan stark och självklar, inget som ifrågasattes. Min oförmåga att besvara frågan är ett exempel på att de sammanhang i Finland där det svenska brukas, förmeras och formar samhällen är vitt skiftande. Den dag som kallas svensk firas på orter av olika slag – i en huvudstad där språket ifråga blir alltmera osynligt, i städer där det svenska enbart är en relik samt på landsbygder och i småstäder där detta lever starkt. I det sistnämnda fallet kan det tarvas institutioner och vardagar som stöder det finska – och därmed en tvåspråkighet – för att det svenska ska förbli levande. I andra fall tarvas starka institutionellt formade rum som möjliggör svenska livsvärldar.

Denna vecka har också skatterna – likt det svenska i republiken starkt samhällsformerande – ”firats” och tidningarna har frossat i uppgifter om höginkomsttagare, också svenskspråkiga. Vi kan tolka det finlandssvenska på många olika sätt, bland annat utifrån de identiteter som en-, två- och flerspråkighet formar. Därtill finns mer eller mindre starka regionala tillhörigheter och idag uppmärksammas återigen växande skillnader mellan stad och land. Men kanske är det så att det i sig så viktiga talet om detta slag av identiteter och skillnadsskapande skymmer annat.

Skillnaden mellan centrum och periferi kan också ses som en skillnad i klass – att det förekommer en regional ojämlikhet i fördelning av inkomsterna är på inga sätt bara utmärkande för den grupp som fylkas kring svenskan i Finland. Ojämlikhet av detta slag kommer bland annat till uttryck i nedåtgående bostadskarriärer: medan bostäder stiger i pris i centra urholkas de besparingar som i glesbygder placerats i boende. I en tid då välfärdsstaten ter sig alltmera osäker tenderar den självägda bostaden att igen, liksom i den tid då ordet egna hem myntades, få en allt större betydelse för social trygghet.

Därtill finns det givetvis stora skillnader i ekonomiska förutsättningar inom såväl de urbana som de rurala och förortsboende grupper som kan ses som finlandssvenska.

Dessa ojämlikheter, som gärna kunde stavas klass, blir förmodligen svårare att omtala därför att minoriteten är förhållandevis liten. Kring de svensktalande i republiken har många fina studier gjorts – historiska, kulturanalytiska och samhällsvetenskapliga. Men vore det inte dags att låta denna veckas ord – skatt och det svenska – mötas lite oftare i samtidsinriktade studier som utgår från ojämlikhet och klass? Är det gamla, ingjutna och förenklade förståelser av de privilegierade som hindrar slik problematisering?

Ann-Catrin Östman är universitetslektor i historia